ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Panhellenic Conference of Educational Sciences

Vol 2015, No 2 (2015)

5th Conference Proceedings

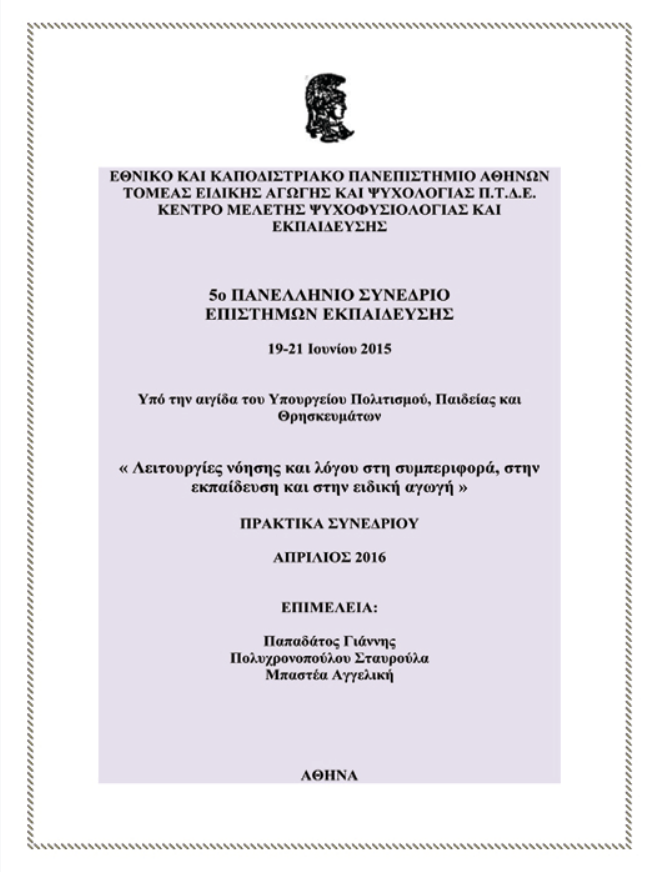

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

5ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

19-21 Ιουνίου 2015

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων

« Λειτουργίες νόησης και λόγου στη συμπεριφορά, στην εκπαίδευση και στην ειδική αγωγή »

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2016

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Παπαδάτος Γιάννης
Πολυχρονοπούλου Σταυρούλα
Μπαστέα Αγγελική

ΑΘΗΝΑ

Το «συμβάν» του «Πρότυπου Πειραματικού Σχολείου» ως «οργανισμού και ως κοινότητας μάθησης»: Η περίπτωση του ΠΠΛ Αναβρύτων (2011-2014)

Γεώργιος Πασιάς, Νικόλαος Καλοσπύρος

doi: 10.12681/edusc.362

To cite this article:

Πασιάς Γ., & Καλοσπύρος Ν. (2016). Το «συμβάν» του «Πρότυπου Πειραματικού Σχολείου» ως «οργανισμού και ως κοινότητας μάθησης»: Η περίπτωση του ΠΠΛ Αναβρύτων (2011-2014). *Panhellenic Conference of Educational Sciences*, *2015*(2), 1216–1225. https://doi.org/10.12681/edusc.362

https://epublishing.ekt.gr | **e-Publisher:** EKT | **Downloaded at:** 25/02/2026 10:00:27

Το «συμβάν» του «Πρότυπου Πειραματικού Σχολείου» ως «οργανισμού και ως κοινότητας μάθησης»: Η περίπτωση του ΠΠΛ Αναβρύτων (2011-2014)

Γεώργιος Πασιάς (ΦΠΨ/ΕΚΠΑ) & Νικόλαος Α.Ε. Καλοσπύρος (ΜΙΘΕ/ΕΚΠΑ)
gpasias@ppp.uoa.gr nkalospy@phs.uoa.gr

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια η πρόταξη του ««σχολείου ως οργανισμού και ως κοινότητας μάθησης» και η σύνδεση της επιστημονικής και επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών με ενδοσχολικές πρακτικές αποτελούν βασικές παραμέτρους της «αλλαγής του εκπαιδευτικού παραδείγματος» στον διεθνή χώρο. Στην εισήγηση επιχειρείται μια διπλή κριτική ανάγνωση του συμβάντος των ΠΠΣ: α) της διερεύνησης του βαθμού στον οποίο ο λόγος και οι πρακτικές του θεσμού του ΠΠΣ συνδέονται με τη φιλοσοφία και τις πρακτικές του «σχολείου ως οργανισμού και ως κοινότητας μάθησης», και β) της διερεύνησης των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών για τον θεσμό των ΠΠΣ στο πλαίσιο της ενεργού συμμετοχής τους στη λειτουργία του ΠΠΛ Αναβρύτων την περίοδο 2011-2014.

Λέξεις-Κλειδιά: ενδοσχολικές εκπαιδευτικές πρακτικές, αντιλήψεις εκπαιδευτικών, σχολεόι ως οργανισμός και κοινότητα μάθησης, πρότυπα πειραματικά σχολεία, Λύκειο Αναβρύτων

Abstract

During the last years in modern Greek education preceded the case of school-units being an organization or a learning community, in connection with the scientific and professional development of teachers through internal school-based practices, which should be viewed as key parameters for the transformation of the educational paradigm and curriculum in the international current education. Our paper aims at attempting a double critical reading of the "event" of Exemplary-Experimental Schools (EES) towards i) the investigation of the extent to which the discussion about and the practices applicable to the institution of the EES comply with the philosophy of school-units as organization and learning communities, and ii) the recording of the opinion of teachers concerning EES, via their active participation in the operational function of the EES Lyceum of Anavryta in the period 2011-2014.

Keywords: school-based practices, instructors, organization / learning community, exemplary and experimental school-units, Lyceum of Anavryta

Εισαγωγή

Ο θεσμός των ΠΠΣ αποτέλεσε διακριτό «συμβάν» της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης κατά την περίοδο 2011-2014, με πολλαπλές αναγνώσεις σε επιστημονικό, παιδαγωγικό-διδακτικό, εκπαιδευτικό, κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο. Στη σύντομη ιστορική διαδρομή του γνώρισε θετικές και αρνητικές κρίσεις, υπέρμαχους και αντιδρώντες, από όλους τους εμπλεκόμενους, εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς, εκπαιδευτική και επιστημονική κοινότητα, πολιτικούς φορείς. Πρόσφατα, με απόφαση του Υπουργείου Παιδείας το «συμβάν» αμφισβητήθηκε, αποδομήθηκε, απομειώθηκε, «δια-χωρίστηκε».

Στο πλαίσιο της σχετικής αυτονομίας του, ο θεσμός των ΠΠΣ αποτέλεσε πεδίο εφαρμογής νέων θεσμίσεων (αξιολόγηση διευθυντών και εκπαιδευτικών), εφαρμογής

πιλοτικών προγραμμάτων (αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου σχολικής μονάδας), προώθησης παιδαγωγικών και διδακτικών καινοτομιών (εκπαιδευτικοί όμιλοι, διαθεματικές, διεπιστημονικές συνεργασίες) ανάπτυξης σχεδίων δράσης (αξιολόγηση ομοτέχνων) διάχυσης καλών πρακτικών (διασχολικές συνεργασίες, δίκτυα σχολείων) και επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Πέραν από λαϊκίστικες ενστάσεις και επιμέρους πολιτικές αστοχίες στην προώθηση ενός οράματος αναβάθμισης της δημόσιας εκπαίδευσης με αιχμή του δόρατος τα λεγόμενα «πρότυπα πειραματικά σχολεία», η έρευνα συγκεκριμένων δεικτών συντελεστικής εφαρμογής του προγράμματός τους στην πράξη αποδεικνύει εμφατικά τη σημασία της λειτουργίας τους ως καινοτόμου θεσμού στην ελληνική εκπαίδευση τόσο για τη δημιουργία ικανών θυλάκων αριστείας και της διάχυσης «καλών πρακτικών» αντί της υιοθέτησης του εκπαιδευτικού δαρβινισμού και της προώθησης της ιδιωτικής εκπαίδευσης, όσο και για την ενίσχυση της δημοκρατικής και κοινωνικής διάστασης από την πλευρά των νεοεισαχθέντων μαθητών και των κοινωνικών κριτηρίων κινητικότητας και ενσωμάτωσής τους.

Στην μελέτη μας επιχειρείται μια διπλή κριτική ανάγνωση του «συμβάντος» των ΠΠΣ: α) της διερεύνησης του βαθμού στον οποίο ο λόγος και οι πρακτικές του θεσμού του ΠΠΣ συνδέονται με τη φιλοσοφία και τις πρακτικές του «σχολείου ως οργανισμού και ως κοινότητας μάθησης» και β) της διερεύνησης των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών για τον θεσμό των ΠΠΣ στο πλαίσιο της ενεργού συμμετοχής τους στη λειτουργία του ΠΠΛ Αναβρύτων κατά την περίοδο 2011-2014.

Το σχολείο ως οργανισμός και ως κοινότητα μάθησης (ΟΚΜ)

Τα τελευταία χρόνια το πρόταγμα του σχολείου ως «οργανισμού και ως κοινότητας μάθησης» και η σύνδεση της επιστημονικής και επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών με ενδοσχολικές πρακτικές (school-based practices) αποτελούν βασικές παραμέτρους της «αλλαγής του εκπαιδευτικού παραδείγματος» στον διεθνή χώρο (Giles & Hargreaves, 2006; Hargreaves & Fullan, 2012; Marsick, Watkins & Boswell, 2013) και επιβεβαιώνονται από σχετικές έρευνες και μελέτες στην Ελλάδα (Μπαγάκης, Δεμερτζή & Σταμάτης, 2007; Αποστολόπουλος, 2014; Δημακοπούλου 2015; Πασιάς, Αποστολόπουλος & Στυλιάρης 2015). Η έννοια του σχολείου ως «οργανισμού που μαθαίνει» (learning organization) αναπτύχθηκε στα τέλη της δεκαετίας του ΄90 με έντονες αναφορές και επιδράσεις από το χώρο της διοίκησης, της οικονομίας και των επιχειρήσεων (Argyris & Schön, 1978), τις αλλαγές στο χώρο της εργασίας (Senge 1990; Morgan 2000) και συνδέθηκε ιδιαίτερα με τις έννοιες του εκπαιδευτικού σχεδιασμού, της αυτοαξιολόγησης, της βελτίωσης της ποιότητας και της εκπαιδευτικής αποτελεσματικότητας (Πασιάς, 2012).

Ως βασικά χαρακτηριστικά του «οργανισμού που μαθαίνει» θεωρούνται, μεταξύ άλλων, η ευελιξία, ο σεβασμός και η εκτίμηση των αξιών, η εμπιστοσύνη στις ικανότητες των εργαζομένων, το διαμοίρασμα των ιδεών και των εμπειριών, η απόκτηση νέων ικανοτήτων και η εφαρμογή τους με σκοπό την ενδυνάμωση των υπηρεσιών και της βελτίωσης του οργανισμού, η δημιουργία ευκαιριών, η δημιουργική μάθηση σε τρία επίπεδα: ατόμου, ομάδας και οργανισμού (Morgan 2000). Στα σχολεία που λειτουργούν ως «οργανισμοί που μαθαίνουν», οι ομάδες των εκπαιδευτικών μετατρέπονται σε «επαγγελματικές κοινότητες μάθησης» () (*professional learning communities*) (ΕΚΜ). Η ΕΚΜ βασίζεται στην ανάπτυξη δημοκρατικών πρακτικών, λειτουργεί αποτελεσματικά ως στρατηγική αξιοποίησης των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών, συμβάλλει στην προώθηση βασικών συστημικών αλλαγών και χρησιμεύει ως μηχανισμός αλλαγής και μετασχηματισμού της σχολικής κουλτούρας (Stoll, Bolam *et al*., 2006). Σχετικά με τα κοινά σημεία και

τις διαφορές μεταξύ του οργανισμού και της κοινότητας μάθησης σημειώνονται τα ακόλουθα: Οι οργανισμοί και οι κοινότητες μάθησης έχουν τη δυνατότητα να παράγουν, να μετασχηματίζουν και να μεταδίδουν γνώση, καθώς και να τροποποιούν τη συμπεριφορά τους σύμφωνα με τα δεδομένα της νέας γνώσης ώστε να προσαρμόζονται έγκαιρα στις νέες συνθήκες και να πρωτοπορούν. Η διαφορά τους είναι ότι στον ΟΠΜ ο στόχος είναι κυρίως *οργανωσιακός*, αποβλέπει, δηλ. στην ανάπτυξη και τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της αποτελεσματικότητας του οργανισμού σε σχέση με τις απαιτήσεις και τις προσαρμογές του εξωτερικού περιβάλλοντος (εξωτερικά προσανατολισμένος), ενώ η ΚΜ είναι περισσότερο *ανθρωποκεντρική* καθώς στοχεύει στη ανάπτυξη των ανθρώπων-μελών της κοινότητας μέσα από το διάλογο και τη διαπραγμάτευση στα πλαίσια των οποίων η μάθηση εννοείται ως μια φυσική διαδικασία που αναπτύσσεται στο πλαίσιο της κοινότητας (εσωτερικός προσανατολισμός) (Morgan 2000).

Η μετατροπή ενός σχολείου σε οργανισμό που μαθαίνει έχει ως στόχο την αλλαγή στην *κουλτούρα του σχολείου,* απαιτεί χρόνο και δομικές αλλαγές, οι οποίες για να προκύψουν χρειάζονται ριζικές αλλαγές στην κουλτούρα και στο επαγγελματικό προφίλ των εκπαιδευτικών (Fullan 1995). Η φύση αυτής της ριζικής αλλαγής της κουλτούρας των εκπαιδευτικών συνδέεται με τη διαρκή επαγγελματική τους ανάπτυξη μέσα σε πλαίσια συνεργατικής εργασίας.

Το Σχολείο ως οργανισμός και ως κοινότητα μάθησης

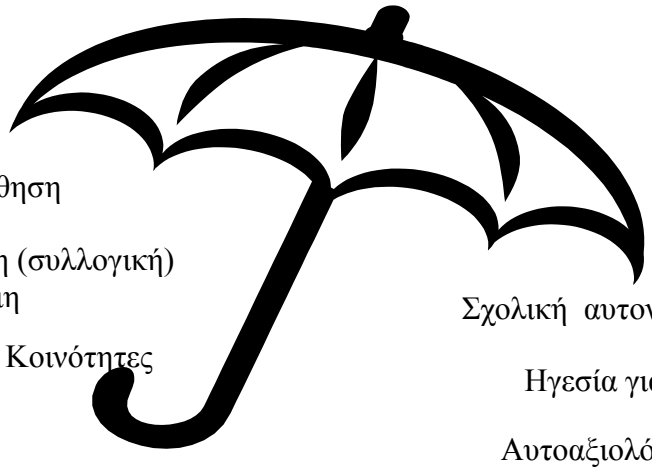

Συνεργατική μάθηση

Διαμοιρασμένη (συλλογική) γνώση & μνήμη

Επαγγελματικές Κοινότητες μάθησης

Καινοτομία και Δημιουργικότητα

Συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη

Σχολική αυτονομία

Ηγεσία για τη μάθηση

Αυτοαξιολόγηση
Ανατροφοδότηση
Αναστοχασμός

Αξιολόγηση ομοτέχνων

Πηγή : Πασιάς, Αποστολόπουλος & Στυλιάρης, 2015.

Ως βασικά χαρακτηριστικά ενός σχολείου που λειτουργεί ως οργανισμός που μαθαίνει, μεταξύ άλλων, θεωρούνται :

- Η επίγνωση της ανάγκης για μάθηση. Η δέσμευση για σημαντικές και διαρκείς αλλαγές. Η διατύπωση κοινού οράματος και στόχων που διαμορφώνονται από τα μέλη του οργανισμού σε σχέση με το ευρύτερο εκπαιδευτικό και κοινωνικό περιβάλλον.

- Η ανάπτυξη συνεργατικών δομών που στηρίζονται στην εμπιστοσύνη, την αμοιβαιότητα και τη συλλογική μάθηση του οργανισμού.
- Η απο-ιδιωτικοποίηση/διαμοίρασμα των εκπαιδευτικών πρακτικών.
- Η προώθηση της καινοτομίας και της δημιουργικότητας σε σχέση με εκπαιδευτικές πρακτικές και δράσεις με στόχο την ατομική και τη συλλογική βελτίωση (επαγγελματική ανάπτυξη, βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, ανάπτυξη του οργανισμού)
- Η θεμελίωση πρακτικών αυτοαξιολόγησηα, αναστοχασμού, αναθεώρησης και βελτίωσης: το σχολείο γνωρίζει το σημείο στο οποίο βρίσκεται, θέτει στόχους, αποτιμά τον βαθμό επίτευξης των στόχων που θέτει και βελτιώνεται έχοντας επίγνωση των εκάστοτε αδυναμιών του.
- Η ηγεσία για τη μάθηση μέσα από ένα λιτό ιεραρχικά, ευέλικτο και οργανωτικά δομημένο σχήμα διοίκησης.
- Η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.
- Το διαμοίρασμα κανόνων και αξιών. Η επαγγελματική και ηθική λογοδοσία. (Sergiovanni, 2001; Silins, Zarins, & Mulford, 2002; Leclerc, Moreau, Dumouchel & Sallafranque-St-Louis, 2012; Θεοφιλίδης, 2012; Δημακοπούλου, 2015).

Η λειτουργία του ΓΕΛ Αναβρύτων ως «οργανισμού και ως κοινότητας μάθησης»

Το πρώτο ερώτημα της έρευνας αφορούσε στη διερεύνηση του βαθμού κατά τον οποίο ο λόγος και οι πρακτικές του θεσμού του ΠΠΣ συνδέονται με τη φιλοσοφία και τις πρακτικές του «σχολείου ως οργανισμού και ως κοινότητας μάθησης». Τα Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία ιδρύθηκαν με τον Ν. 3966/2011 (ΥΠΔΒΜΘ 2011). Το θεσμικό πλαίσιο των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων στηρίχτηκε, μεταξύ άλλων, σε τέσσερις βασικούς πυλώνες:

α) την προώθηση της εκπαιδευτικής αριστείας και της δημιουργικότητας των μαθητών (Άρθρο 36.δ).

β) την ενίσχυση του πειραματισμού, της καινοτομίας, της εκπαιδευτικής έρευνας και τη διάχυση καλών πρακτικών στο εκπαιδευτικό σύστημα (Άρθρο 36.β,ε).

γ) τη συστηματική αξιολόγηση ανθρώπων (εκπαιδευτικών και μαθητών), λειτουργιών και δομών (Άρθρα 37.2, 44.5, 48, 50).

δ) την εισαγωγή καινοτομιών στη διοίκηση των σχολικών μονάδων (Άρθρα 39-41).

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2011-2014 και στο πλαίσιο της σχετικής αυτονομίας του, ο θεσμός των ΠΠΣ αποτέλεσε προνομιακό πεδίο ανάπτυξης και εφαρμογής «νέου» εκπαιδευτικού λόγου και πρακτικών. Το ΓΕΛ Αναβρύτων συμμετείχε ενεργά στο σύνολο των δράσεων που αναπτύχθηκαν και χαρακτήρισαν τη λειτουργία του ως ΠΠΛ την περίοδο 2011-2014. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τις εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης του σχολείου, το ΓΕΛ Αναβρύτων συμμετείχε ενεργά και αποτελεσματικά στην εφαρμογή νέων θεσμικών πρακτικών (διαδικασία επιλογής του σχολείου ως ΠΠΣ, αξιολόγηση διευθυντών, εκπαιδευτικών και μαθητών), εφαρμογής καινοτόμων πιλοτικών προγραμμάτων (αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου σχολικής μονάδας 2010-2012), προώθησης παιδαγωγικών και διδακτικών καινοτομιών (εκπαιδευτικοί όμιλοι, διαθεματικές, διεπιστημονικές συνεργασίες), ανάπτυξης σχεδίων δράσης (αξιολόγηση ομοτέχνων 2013-2014) διάχυσης καλών πρακτικών (διασχολικές συνεργασίες, δίκτυα σχολείων) και επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών (ΓΕΛ Αναβρύτων, 2012, 2014).

Το βασικό πλαίσιο της φιλοσοφίας και της λειτουργίας των ΠΠΣ συνδέεται με το αντίστοιχο που χαρακτηρίζει τη φιλοσοφία και τη λειτουργία του σχολείου ως «οργανισμού και κοινότητας μάθησης» (ΟΚΜ). Οι περισσότερες από τις δράσεις της περιόδου που αναπτύχθηκαν στο ΓΕΛ Αναβρύτων, εντάσσονται στη φιλοσοφία και

συνδέονται άμεσα με τη λειτουργία ενός σχολείου ως ΟΚΜ. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται συγκριτικά τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν ένα σχολείο ως ΟΚΜ και τα αντίστοιχα από τη λειτουργία του ΓΕΛ Αναβρύτων.

Το ΠΠΣ ως οργανισμός και ως κοινότητα μάθησης

Στοιχεία που χαρακτηρίζουν ένα σχολείο ως ΟΚΜ	**Στοιχεία που χαρακτηρίζουν ένα ΠΠΣ (ΓΕΛ Αναβρύτων)**
1.Κοινό όραμα και στόχοι που διαμορφώνονται από τα μέλη του οργανισμού σε σχέση με το ευρύτερο εκπαιδευτικό και κοινωνικό περιβάλλον	Σχεδιασμός και ετήσιος προγραμματισμός του εκπαιδευτικού έργου, Σχέδια δράσης για βελτίωση αδυναμιών του σχολείου
2.Συνεργατικές δομές που στηρίζονται στην εμπιστοσύνη, την αμοιβαιότητα, την κοινή λήψη των αποφάσεων	Συνδιαμόρφωση του Εσωτερικού Κανονισμού του σχολείου, δημοκρατική λειτουργία του συλλόγου διδασκόντων, Εφαρμογή διαδικασιών εσωτερικής αξιολόγησης
3. Διαμοιρασμένη (συλλογική) γνώση και μνήμη	Ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών, mentoring εκπαιδευτικών, ενδυνάμωση των σχέσεων με τη μαθητική κοινότητα, με το σύλλογο γονέων, με τον σύλλογο αποφοίτων και την τοπική κοινωνία)
4. Συν-εργατική εργασία και συλλογική μάθηση του οργανισμού	Ανάπτυξη εκπαιδευτικών πρακτικών, πραγματοποίηση συνδιδασκαλιών, ανάπτυξη διεπιστημονικών δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών
5. Καινοτομία και δημιουργικότητα σε σχέση με εκπαιδευτικές πρακτικές και δράσεις με στόχο την ατομική και τη συλλογική βελτίωση	Προώθηση της αριστείας των μαθητών, λειτουργία εκπαιδευτικών ομίλων μαθητών, συμμετοχή σε δίκτυα σχολείων, αξιολόγηση μαθητών, πρακτική άσκηση φοιτητών
6. Αυτοαξιολόγηση, αναστοχασμός, αναθεώρηση, βελτίωση : το σχολείο γνωρίζει το σημείο στο οποίο βρίσκεται, θέτει στόχους, αποτιμά τον βαθμό επίτευξης των στόχων που θέτει και βελτιώνεται έχοντας επίγνωση των εκάστοτε αδυναμιών του	Συμμετοχή στο πιλοτικό πρόγραμμα της «Αυτοαξιολόγησης του σχολείου» (ΑΕΕ), Εφαρμογή διαδικασιών εσωτερικής αξιολόγησης, Συμμετοχή στη δράση της «Αξιολόγησης ομοτέχνων» και εφαρμογής της στο σχολείο, διαμόρφωση σχεδίων δράσης για τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου
7. Ηγεσία για τη μάθηση	Νέος ρόλος διεύθυνσης/διοίκησηςτου σχολείου (λειτουργία ΕΠΕΣ), Ανάπτυξη μοντέλου δημοκρατικής, κατανεμητικής ηγεσίας, αξιοποίηση ομάδων εκπαιδευτικών, ενίσχυση πρωτοβουλιών εκπαιδευτικών και μαθητών
8. Συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	Ενδοσχολικές δράσεις και πρωτοβουλίες: Όμιλοι, διεπιστημονικές δράσεις, ημερίδες, συμμετοχή και βράβευση σε εθνικούς και διεθνείς μαθητικούς διαγωνισμούς, κα.
	Θεσμικό πλαίσιο : παιδαγωγικές &

9. Ενίσχυση της σχολικής αυτονομίας	διδακτικές πρωτοβουλίες, ανάπτυξη καινοτομιών, δυνατότητα τροποποίησης προγράμματος σπουδών, διαδικασίες εισαγωγής μαθητών
10. Επαγγελματική και ηθική λογοδοσία	Εφαρμογή διαδικασιών εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης του σχολείου Αναγνώριση του σχολείου μέσω της γονεϊκής επιλογής Προτίμηση του σχολείου από εκπαιδευτικούς Άνοιγμα στην τοπική κοινωνία (επιτυχείς συνεργασίες με σύλλογο γονέων και φορείς της τοπικής κοινωνίας)

Η αξιολόγηση της εφαρμογής του θεσμού των ΠΠΣ στο σχολείο

Το δεύτερο ερώτημα της έρευνας αφορούσε τη διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών για την εφαρμογή του θεσμού των ΠΠΣ στο πλαίσιο της ενεργού συμμετοχής τους στη λειτουργία του ιστορικού σχολείου (Καλοσπύρος, 2007) ΠΠΛ Αναβρύτων την περίοδο 2011-2014. Στην έρευνα συμμετείχαν 20 από τους 35 εκπαιδευτικούς του σχολείου (57%), οι οποίοι/ες είχαν 20,2 έτη συνολικής διδακτικής υπηρεσίας (μ.ο.), 7,8 έτη συνολικής διδακτικής υπηρεσίας σε Πειραματικό σχολείο (μ.ο.) και 6,1 έτη συνολικής διδακτικής υπηρεσίας στο ΠΠΛ Αναβρύτων (μ.ο.). Οι ερωτήσεις της έρευνας κάλυπταν ένα ευρύ φάσμα των δραστηριοτήτων και της λειτουργίας του σχολείου, όπως: τη φιλοσοφία και τους στόχους του ΠΠΣ, τις διαδικασίες επιλογής εκπαιδευτικών και εισαγωγής μαθητών, τη συμμετοχή στην ανάπτυξη και την εφαρμογή καινοτόμων δράσεων. Έμφαση δόθηκε στην ανάπτυξη συνεργατικών πρακτικών, την ενδυνάμωση των σχέσεων στο σχολείο και τον βαθμό της ικανοποίησης από τη λειτουργία του σχολείου. Ζητήθηκε, επίσης, να αναφερθούν στα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα από τη λειτουργία του σχολείου ως ΠΠΣ και να προτείνουν βελτιωτικές αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του σχολείου.

Στη συνέχεια παρατίθενται οι πίνακες με την περιγραφική αποτίμηση των απαντήσεων των εκπαιδευτικών στα ερωτήματα της έρευνας και ακολουθεί η σύνοψη των συμερασμάτων. Η κλίμακα Likert ήταν από 1 : καθόλου έως 5 : πάρα πολύ.

1. Σε ποιον βαθμό συμφωνείτε

α) … με τη φιλοσοφία και το σκοπό των ΠΠΣ στο πλαίσιο του Ν.3966/2011 για τα Πρότυπα & Πειραματικά Σχολεία 4 (37%) 5 (35%)
β) … ότι τα ΠΠΣ πρέπει να συνδέονται / προάγουν την έννοια της αριστείας 4 (10%) 5 (70%)
γ) … ότι τα ΠΠΣ πρέπει να συνδέονται / προάγουν την έννοια της καινοτομίας και τον πειραματισμό 4 (15%) 5 (85%)
δ) … με την πρόσφατη απόφαση του ΥΠΑΙΘ για το διαχωρισμό μεταξύ Προτύπων και Πειραματικών Σχολείων 2 (35%) 3 (35%) 4 (7%) 5 (20%)
ε) … με τη γενικότερη εφαρμογή του μέχρι πρότινος ισχύοντος θεσμικού πλαισίου για τα Πρότυπα & Πειραματικά Σχολεία την περίοδο 2012-2015 2 (20%) 3 (35%) 4 (35%)

2. Σε ποιον βαθμό συμφωνείτε

α) … με τη διαδικασία επιλογής των ΠΠΣ (υποβολή φακέλου και αξιολόγηση με συγκεκριμένα κριτήρια) 3 (15%) 4 (40%) 5 (35%)

β) … με τη διαδικασία επιλογής των Διευθυντών των ΠΠΣ (αξιολόγηση σύμφωνα με το πλαίσιο του Ν.3966/2011) 3 (15%) 4 (75%) 5 (10%)

γ) … με τη διαδικασία επιλογής των εκπαιδευτικών των ΠΠΣ (αξιολόγηση σύμφωνα με το πλαίσιο του Ν.3966/2011) 3 (20%) 4 (20%) 5 (60%)

δ) … με τη διαδικασία εισαγωγής των μαθητών στα ΠΠΣ (με εξετάσεις σύμφωνα με το πλαίσιο του Ν.3966/2011) 4 (12%) 5 (85%)

ε) …. με την εισαγωγή μαθητών στο Δημοτικό ή στο Γυμνάσιο με κλήρωση και ακώλυτη συνέχιση της φοίτησης σε Πειραματικό Σχολείο της επόμενης βαθμίδας 1 (85%) 2 (5%) 3 (5%)

στ) ….με το πλαίσιο και τις διαδικασίες της συστηματικής εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης των Π.Π.Σ. 3 (15%) 4 (65%) 5 (15%)

3. Σε ποιες από τις παρακάτω δράσεις συμμετείχατε / ποιες πραγματοποιήσατε κατά τα δύο προηγούμενα σχολικά έτη

α. Όμιλο αριστείας και δημιουργικότητας (65%)
β. Προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων (εκπαιδευτικά, πολιτιστικά, κ.ά.) (65%)
γ. Συμμετοχή σε δίκτυο/-α με άλλα σχολεία (40%)
δ. Δειγματικές διδασκαλίες σε φοιτητές σε συνεργασία με τα ΑΕΙ (65%)
ε. Mentoring φοιτητών σε συνεργασία με τα ΑΕΙ (65%)
στ. Διεπιστημονικές συνεργασίες με συναδέλφους άλλων ειδικοτήτων (70%)
ζ. Επιστημονικές ημερίδες ή συνέδρια με συναδέλφους άλλων σχολείων (70%)
η. Μαθητικούς διαγωνισμούς σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο (65%)
θ. Ανταλλαγές και διάχυση καλών πρακτικών με συναδέλφους (65%)
ι. Δράσεις ενδοσχολικής επιμόρφωσης στο σχολείο (40%)
κ. Ετεροπαρατήρηση και αξιολόγηση της διδασκαλίας μεταξύ των εκπαιδευτικών (65%)

4. Με βάση την εμπειρία σας στο σχολείο, σε ποιον βαθμό θεωρείτε ότι το πλαίσιο λειτουργίας του ΓΕΛ Αναβρύτων ως ΠΠΣ την τελευταία τριετία

α) … δημιουργεί όραμα για το σχολείο, κινητοποιεί, ενθαρρύνει, και αξιοποιεί επαρκώς τις δυνατότητες όλων των μελών της σχολικής κοινότητας 3 (10%) 4 (45%) 5 (45%)

β) … προάγει την αριστεία μεταξύ των μαθητών στο πλαίσιο του συναγωνισμού και της ευγενούς άμιλλας 4 (30%) 5 (60%)

γ) … υποστηρίζει / προωθεί την ανάπτυξη καινοτόμων διδακτικών και παιδαγωγικών πρακτικών 4 (30%) 5 (60%)

δ) …ενισχύει και ενθαρρύνει την αξιολόγηση διδακτικών και παιδαγωγικών πρακτικών από τους μαθητές 4 (40%) 5 (55%)

ε) …προωθεί και αναπτύσσει την «αξιολόγηση ομοτέχνων» (ετεροπαρατήρηση και ετεροαξιολόγηση της διδασκαλίας μεταξύ των εκπαιδευτικών) 3 (30%) 4 (30%) 5 (35%)

στ) …λειτουργεί σε κλίμα αμοιβαιότητας και εμπιστοσύνης μεταξύ των εκπαιδευτικών 3 (10%) 4 (30%) 5 (50%)
ζ) …υποστηρίζει / προωθεί συνεργατικές πρακτικές μεταξύ των εκπαιδευτικών 3 (10%) 4 (30%) 5 (50%)
η) …προωθεί και ενισχύει τα δίκτυα συνεργασίας με άλλα σχολεία και επιστημονικούς φορείς 3 (10%) 4 (30%) 5 (50%)
θ) …συμβάλλει / ενισχύει την ενδοσχολική επιμόρφωση και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών 3 (30%) 4 (30%) 5 (30%)
ι) … υποστηρίζει και αναπτύσσει την επαγγελματική και κοινωνική λογοδοσία του σχολείου
4 (45%) 5 (45%)

5. Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένοι από τη γενικότερη λειτουργία του σχολείου ως ΠΠΛ;

4 (50%) 5 (35%)

6. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η λειτουργία του σχολείου ως ΠΠΛ συνέβαλε / επηρέασε θετικά:

α. τις σχέσεις των εκπαιδευτικών με τη διοίκηση του σχολείου
3 (25%) 4 (25%) 5 (40%)
β. τις σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών του σχολείου
3 (35%) 4 (30%) 5 (25%)
γ. τις σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών
3 (10%) 4 (40%) 5 (35%)
δ. τις σχέσεις μεταξύ του σχολείου και των γονέων
2 (15%) 3 (15%) 4 (35%) 5 (35%)
ε. τις σχέσεις του σχολείου με άλλα σχολεία
2 (20%) 3 (20%) 4 (35%) 5 (20%)
στ. την εικόνα του σχολείου στην τοπική κοινωνία
4 (25%) 5 (70%)

7. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές και βελτίωση στη γενικότερη λειτουργία του σχολείου ως ΠΠΛ από την προηγούμενη περίοδο (πριν το 2012) της λειτουργίας του ως «Πειραματικού»;
4 (40%) 5 (60%)

8. Ποια θεωρείτε ως κυριότερα πλεονεκτήματα από τη λειτουργία του ΓΕΛ Αναβρύτων ως ΠΠΛ κατά την τελευταία τριετία;

Την αναβάθμιση του σχολείου διά των εισιτηρίων εξετάσεων (90%), το υψηλό επίπεδο μαθητών (30%), τη λειτουργία των Ομίλων (30%), την επαγγελματική ανέλιξη των εκπαιδευτικών (30%), τη διασύνδεση με τα ΑΕΙ (25%), το κλίμα συνεργασίας (25%), την αξιολόγηση των ομοτέχνων (25%), τις νέες πρακτικές

(25%).

9. Ποια θεωρείτε ως κυριότερα μειονεκτήματα στη λειτουργία του ΓΕΛ Αναβρύτων κατά ως ΠΠΛ την τελευταία τριετία;

Την έλλειψη υποδομών (60%), τη μη οικονομική αναβάθμιση των υπηρετούντων σε ΠΠΣ (40%), τον φόρτο εργασίας (40%), την ανασφάλεια της επαγγ. κατάστασης δηλ. την απώλεια των οργανικών θέσεων (40%), τη συνεχή αξιολόγηση (40%), την εξακολούθηση της δυσλειτουργίας των δημοσίων σχολείων (5%).

10. Ποιες βελτιωτικές αλλαγές θα μπορούσατε να προτείνετε στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ΠΠΣ;

Τις υποδομές (30%), τη χορήγηση ειδικού επιδόματος (40%), την αναπροσαρμογή του ωραρίου σε πιο ευέλικτες μορφές (30%), την επέκταση των εξετάσεων εισαγωγής (30%), την ένταξη σε αντίστοιχα διεθνή προγράμματα (20%).

Επιλεγόμενα

Συμπερασματικά, από την έρευνα σχετικά με την εφαρμογή του θεσμού των ΠΠΣ στο ΓΕΛ Αναβρύτων, διαπιστώνεται ότι ο «λόγος» και οι πρακτικές του θεσμού του ΠΠΣ συνδέονται σε σημαντικό βαθμό με τη φιλοσοφία και τις πρακτικές του «σχολείου ως οργανισμού και ως κοινότητας μάθησης». Επίσης, από τη διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο της ενεργού συμμετοχής τους στη λειτουργία του ΠΠΛ Αναβρύτων κατά την περίοδο 2011-2014, διαπιστώνεται θετική στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στο βασικό πλαίσιο και τις διαστάσεις του Θεσμού που προωθούν τη δημιουργία «επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης» μεταξύ των εκπαιδευτικών και τον μετασχηματισμό του σχολείου σε «οργανισμό και σε κοινότητα μάθησης».

Βιβλιογραφία

Αποστολόπουλος, Κ. (2014). «Η αξιολόγηση της διδασκαλίας από εκπαιδευτικούς και μαθητές. Μια διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας». *Έρκυνα, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών- Επιστημονικών Θεμάτων*, Τεύχος 1, σσ. 25-51.

Argyris, C., & Schön, D. (1978). *Organizational learning: A theory of action perspective*. Reading: MA, Addison-Wesley.

ΓΕΛ Αναβρύτων (2012). Έκθεση Αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου του σχολείου, Ανάβρυτα.

ΓΕΛ Αναβρύτων (2014). Έκθεση Αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου του σχολείου, Ανάβρυτα.

Δημακοπούλου, Α. (2015), *Το σχολείο ως οργανισμός που μαθαίνει: Η περίπτωση των Πρότυπων-Πειραματικών Σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Ν. Αττικής,* Διπλωματική εργασία, Π.Μ.Σ., Τμήμα ΦΠΨ, Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Fullan, M. (1995). The school as a learning organization: Distant dreams. *Theory into Practice*, 34(4), σσ. 230-235.

Giles, C., & Hargreaves, A. (2006). The Sustainability of Innovative Schools as Learning Organizations and Professional Learning Communities during Standardized Reform. *Educational Administration Quarterly*, 42, σσ. 124-156.

Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). *Professional capital: Transforming teaching in every school.* New York, NY: Teachers College Press.

Θεοφιλίδης, Χ. (2012). *Σχολική Ηγεσία και Διοίκηση - Από τη γραφειοκρατία στη μετασχηματιστική ηγεσία*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Καλοσπύρος, Ν.Α.Ε. (2007). Μικρό οδοιπορικό στην ιστορία του σχολείου μας. *Ετήσιο Σχολικό Λεύκωμα έκδ. του Πειραματικού Λυκείου Αναβρύτων*, τχ. 10, Ιούνιος 2007, σσ. 10-17.

Leclerc, M., Moreau, A., Dumouchel, C., & Sallafranque-St-Louis, F. (2012). Factors that promote progression in schools functioning as professional learning community. *International Journal of Education Policy & Leadership*, 7(7), σσ. 1-14.

Marsick, V. J., Watkins, K. E., & Boswell, S. A.(2013). Schools as Learning Communities, in R. Huang et al. (eds.), *Reshaping Learning, New Frontiers of Educational Research*, Ch. 3, Springer -Verlag Berlin Heidelberg, pp. 71-88.

Morgan, G. (2000). *Όψεις της οργάνωσης. Εισαγωγή στη θεωρία των οργανώσεων*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Μπαγάκης, Γ., Δεμερτζή, Κ., & Σταμάτης, Θ. (επιμ.) (2007). *Ένα σχολείο μαθαίνει. Η αυτοαξιολόγηση και η ανάπτυξη ενός σχολείου στο πλαίσιο του Διεθνούς Carpe Vitam. Leadership for Learning*. Αθήνα: Λιβάνης.

Πασιάς, Γ. (2012). Η «ποιότητα», η «Ευρώπη των δεικτών» και οι πολιτικές των αριθμών. Στο Τριλιανός, Α., κ.ά. (επιμ), *Η Ποιότητα στην εκπαίδευση: Τάσεις και Προοπτικές*, Αθήνα: Διάδραση, σσ. 41-51.

Πασιάς, Γ., Αποστολόπουλος, Κ. & Στυλιάρης, Ε. (2015). «Αυτοαξιολόγηση» και «Αξιολόγηση ομοτέχνων»: Διαδικασίες βελτίωσης του σχολείου και μετασχηματισμού του σε επαγγελματική κοινότητα μάθησης, *Έρκυνα, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών- Επιστημονικών Θεμάτων*, (υπό δημοσίευση).

Senge P., (1990). *The Fifth Discipline: The Art & Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday.

Sergiovanni T., (2001). *Leadership. What's in it for schools*. London: Routledge Falmer.

Silins, H., Zarins, S., & Mulford, B. (2002). "What characteristics and processes define a school as a learning organisation? Is this a useful concept to apply to schools?", *International Education Journal*, 3 (1), σσ. 24-32.

Stoll, L., Bolam, R., Mcmahon, A., Wallace M., & Thomas, S. (2006). Professional Learning Communities: A Review of the Literature. *Journal of Educational Change*, 7(4) σσ. 221-258.

ΥΠΔΒΜΘ (2011). Νόμος 3966, Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις, ΦΕΚ 118, τ. Α΄., 24/5/2011.